

Afganistan i Pakistan w polityce bezpieczeństwa Islamskiej Republiki Iranu w latach 2001-2019

Streszczenie

Bezpieczeństwo jest jedną z podstawowych potrzeb człowieka i jedną z najważniejszych kategorii w funkcjonowaniu państw i całego systemu stosunków międzynarodowych. Dążenie państwa do uzyskania stanu bezpieczeństwa jest efektem poczucia narastania niebezpieczeństwa oraz przekonania o możliwości eliminacji dotychczas znanych z historii tradycyjnych zagrożeń. Państwo w celu zapewnienia bezpieczeństwa narodowego, jak i międzynarodowego realizuje założenia polityki bezpieczeństwa. Szczególne znaczenie dla bezpieczeństwa międzynarodowego ma sytuacja na Bliskim Wschodzie, w tym polityka prowadzona przez Islamską Republikę Iranu po 2001 roku. Zmieniająca się sytuacja geopolityczna od 2001 roku wokół granic Iranu zdeterminowała jego politykę bezpieczeństwa, szczególnie wobec Afganistanu i Pakistanu. Relacje między Islamską Republiką Iranu a Afganistanem i Pakistanem są skutkiem podbojów trwających na przestrzeni wieków, których wpływ na rozwój polityczny, gospodarczy czy społeczny tych państw jest współcześnie bardzo widoczny. Iran w swojej polityce wobec Afganistanu i Pakistanu wykazuje, że dobrze rozumie swoje otoczenie międzynarodowe i próbuje starannie wyznaczać kierunki swojej polityki bezpieczeństwa wobec Kabulu i Islamabadu.

Głównym celem badawczym niniejszej rozprawy doktorskiej jest przedstawienie istoty i ewolucji polityki bezpieczeństwa Islamskiej Republiki Iranu wobec Afganistanu i Pakistanu w latach 2001-2019, uwzględniając jej uwarunkowania, główne zagrożenia, wykorzystywane środki oraz ocenę efektywności polityki bezpieczeństwa. Cenzura pracy została wyznaczona na lata 2001-2019, ale uwzględniono też pewne odwołania do lat późniejszych. Praca składa się z pięciu rozdziałów. Pierwszy rozdział odnosi się do teoretycznych aspektów bezpieczeństwa i polityki bezpieczeństwa państwa. Drugi rozdział dotyczy uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych polityki bezpieczeństwa Islamskiej Republiki Iranu. Trzeci rozdział obejmuje zagadnienie ogólnych zagrożeń i priorytetów polityki bezpieczeństwa Islamskiej Republiki Iranu w latach 2001-2019. Czwarty i piąty rozdział obejmują główne założenie pracy – miejscu Afganistanu i Pakistanu w irańskiej polityce bezpieczeństwa w okresie od 2001 do 2019 roku. Podjęto próbę scharakteryzowania takich uwarunkowań relacji irańsko-afgańskich i irańsko-pakistańskich jak: stosunki bilateralne do 1979 roku, znaczenie rewolucji islamskiej czy konflikty na tle religijnym. Zwrócono uwagę na aktywność

organizacji terrorystycznych, migracji, handlu narkotykami i problemu z dostępem do wody jako zagrożeń dla bezpieczeństwa, tendencji separatystycznych jako czynnika destabilizującego sytuację w regionie oraz rolę współpracy gospodarczej i militarnej w kształtowaniu polityki bezpieczeństwa państwa. Szczególny nacisk położono na omówienie znaczenia innych aktorów stosunków międzynarodowych i organizacji międzynarodowych na politykę bezpieczeństwa Iranu wobec Afganistanu i Pakistanu po 2001 roku.

Słowa kluczowe: Iran, Afganistan, Pakistan, polityka bezpieczeństwa, bezpieczeństwo międzynarodowe, konflikty zbrojne